



Droomstal voor koe en boer

Hoe richt je als dierenarts een nieuwe stal in voor melkvee? Dierenarts en melkveehouder Klaas Pieter Mulder en zijn vriendin Amarins Dotinga, eveneens dierenarts, kozen samen met Klaas Pieters ouders voor een zeer comfortabele stal voor koe én boer. Amarins: 'We weten als geen ander hoe vervelend het is om achter koeien aan te moeten in de stal.'

TEKST JORIEKE VAN CAPPELLEN



BEDRIJFSPROFIEL

naam	melkveehouderijbedrijf Mulder vof
eigenaren	Jan (65), Tjarda (65), Klaas Pieter (32) Mulder en Amarins Dotinga (27)
plaats	Houwerzijl
aantal koeien	90
hoeveelheid grond	69 ha
dagproductie	33 liter
rollend jaargemiddelde	10.454 4,28 3,56

praktijk in Winsum. 'Ik had altijd al veel interesse in biologie en diergezondheid. Ik wilde graag boer worden, maar ik besloot eerst de studie diergeneeskunde te doen', vertelt Klaas Pieter. Amarins is eveneens rundveedierenarts, bij de buurpraktijk in Loppersum. Het werk als dierenarts bepaalde veel van de keuzes in de nieuwe stal en over elk detail lijkt zeer goed te zijn nagedacht, zoals goede verlichting op de juiste plekken, slimme selectiepoorten en een groot opgezette selectieruimte met ligboxen. 'We weten als geen ander hoe vervelend het is om achter koeien aan te moeten in de stal', vertelt Amarins. 'Het veiligheidsvastzetvoerhek is ideaal als je een koppelbehandeling moet uitvoeren of de boxen wilt instrooien.' Naast arbeidsgemak stond koecomfort voorop. Klaas Pieter: 'Door mijn ervaring als boer en als dierenarts weet ik dat koeien gebaat zijn bij rust, regelmaat en veel comfort om lang gezond te blijven en lang mee te gaan. Dan kun je toch niet anders dan een comfortabele stal bouwen?' Hiervoor schakelde de familie Mulder de hulp van adviesbureau Vetvice in. Zo kwam er een ontwerp met brede doorsteken, 1,20 meter brede ligboxen en grote drinkbakken, om veel rust en ruimte in het koppel te creëren. Beide dierenartsen zagen in hun loopbaan al heel wat stallen van binnen en dat hielp bij het maken van



De veestapel telt 90 melkkoeien. De familie Mulder wil de stal met 120 ligplaatsen geleidelijk aan vol krijgen door eigen aanwas

Zand, zand en nog eens zand. Ontspannen liggen de melkkoeien van Mulder vof in Houwerzijl te herkauwen in hun brede zandbedden. Op nog geen tien kilometer van het Groningse wad wanen de koeien zich al haast aan het strand. 'We wisten bij de eerste schetsen van de stal al zeker dat we voor diepstrooiselboxen met zand wilden gaan', vertelt melkveehouder Klaas Pieter Mulder (32). 'Het is zo comfortabel voor de koeien, er is niets wat daar in onze ogen tegenop kan.' Datzelfde geldt voor de dichte rubbervloer op de brede looppaden van de 0-4-0-ligboxenstal. Klaas Pieter lacht. 'Als de koeien een sprintje door de stal trekken, moet je maken dat je aan de kant gaat, want voorzichtig zijn ze niet op deze vloer.'

Melkveebril en dierenartsenbril

Tijdens de ronde over het melkveebedrijf is het goed te merken hoe gemakkelijk Klaas Pieter en vriendin Amarins Dotinga (27) de ene keer de melkveehoudersbril en dan weer de dierenartsenbril opzetten. Klaas Pieter is naast boer ook rundveedierenarts, bij de





▲
Sinds de warme zomer van 2018 wordt het rantsoen gemengd. Een automatische voeraanschuiver staat nog op het wensenlijstje

keuzes. 'Als ik op visite iets tegenkwam wat ik in mijn hoofd had voor de stal thuis, dan vroeg ik de boer meteen naar zijn ervaringen. Daarnaast ben ik de tel kwijt hoeveel stallen we hebben bezocht die bijvoorbeeld met zand of een rubber vloer werkten. Veel stallen vooraf bekijken is enorm waardevol', aldus Klaas Pieter.

Behapbaar familiebedrijf

Hoewel de nieuwe stal een stuk groter en ruimer is, is de familie Mulder niet per definitie meer koeien gaan houden, want het doel is en blijft een financieel gezond en vooral behapbaar familiebedrijf. Aan de keukentafel met ouders Jan (65) en Tjarda (65) licht Klaas Pieter dat verder toe. 'We beschikken nu over 69 hectare land en als we daar straks 120 koeien op kunnen houden, dan is dat een mooie balans. Dan klopt het bedrijf en dan hebben wij ook de flexibiliteit om ons werk als dierenarts te blijven doen.' Vader Jan haakt erop in: 'De bedrijfsontwikkeling is hier altijd in rustige stappen gegaan. Eerst sparen, dan weer wat investeren. We geloofden nooit zo sterk in grote groeispelingen, zoals het verdubbelen van het aantal koeien en we zijn daar dan ook nooit in meegegaan', zegt hij. Door hun werk als dierenarts zijn Klaas Pieter en Amarins regelmatig de deur uit. Jan en Tjarda nemen dan de dagelijkse werkzaamheden op zich.

Met de komst van fosfaatrechten en een onzekere melkprijs was het een nogal woelige periode om een nieuwe stal te bouwen. Klaas Pieter blikt terug: 'Het is treffend dat de bank ons van het bouwidee af wilde praten. Maar zelf geloofden we echt in ons toekomstplan, bovendien draaiden we al jaren prima technische cijfers.'

In maart 2017 ging de eerste schop de grond in en in oktober stapten de koeien de stal in. 'Vanwege alle ont-

wikkelingen in de sector zijn veel bouwplannen van boeren nog even de ijskast ingegaan', vertelt Jan Mulder. 'We hadden daardoor een goede onderhandelingspositie bij stallenbouwers en de bouw ging heel voorspoedig.'

Ruim robotplein

Klaas Pieter verbaasde zich de eerste week in de nieuwe stal vooral over het gemak waarmee de koeien de omschakeling maakten van melkstal naar melkrobots met volledig vrij koeverkeer. Al binnen een week hadden alle koeien de weg naar de robot goed gevonden. 'We zitten nu op 3,4 melkingen per dag en daar zijn we erg content mee', vertelt Klaas Pieter in de stal.

De stal en het aantal melkingen hebben de melkproductie van de veestapel van overwegend driewegkruisingen een flinke boost gegeven. 'Onze koeien zaten in de oude, krappe stal met twee keer per dag melken op een productie van 8600 liter. In de nieuwe stal zijn we binnen een jaar naar een productie van 10.000 liter gestegen.' De melkveehouders denken dat vooral het ruime plein vóór de robots ervoor zorgt dat de koeien zo vaak een bezoek komen brengen. 'We moesten er vier boxen voor laten, maar je ziet dat het zich nu terugbetaalt', vertelt Amarins. 'Vaarzen of koeien die lager in rangorde staan, durven zich hier nu gewoon te melden.' En dan word je nog wel eens verrast door een op het oog doodgewone kruislingvaars, zegt Klaas Pieter en wijst op Janke 28 (v. Wille (fleckvieh) x Ditmar (holstein) x Bold Venture (jersey)). 'Zij gaf in haar eerste 305 dagen 10.749 liter met 4,31 procent vet en 3,80 procent eiwit, maar je ziet het er niet aan af.'

Door de robots kan er met krachtvoer beter worden gestuurd op productie. En tijdens de bloedhete zomer van

2018 schafte de familie Mulder een eenvoudige tweedehands voermengwagen aan voor het rantsoen van twee derde kuilgras en een derde mais met 1,5 kg soja en 0,75 kg droge pulp. 'Voorheen werkten we met een blokkenwagen, maar vanwege selectie van verschillende soorten kuil en omdat tweemaal daags mais voeren nogal arbeidsintensief was, zijn we toch overgestapt op gemengd voeren. Ook dat hielp de productie omhoog.' Over details gesproken: in de stal is alvast een klein hoekje vrijgelaten als oplaadpunt voor de toekomstige automatische voeraanschuiver. 'We wachten tot er ergens een mooie tweedehandse op de markt komt.'

Zelf behandelen en bekappen

Als vanzelfsprekend doen de melkveehouders de diergeneeskundige behandelingen op het bedrijf zelf, maar dat wil niet zeggen dat de dierenartskosten nu veel lager uitvallen bij Mulder vof. 'Drachtig scannen doen we in onze eigen tijd, maar we rekenen bijvoorbeeld wel de kosten van de scanner van de dierenartspraktijk. Ook betalen we als melkveebedrijf de normale prijs voor diergeneesmiddelen', vertelt Klaas Pieter, die dierenartskosten niet zo'n belangrijk kengetal vindt. 'Onze visie is dat je een ziek dier gewoon moet behandelen. Ik ben dierenarts en het zal mij niet gebeuren dat een koe doodgaat, terwijl ik er wel iets aan had kunnen doen. Economisch kan dat vast niet altijd uit', zegt hij. Best uniek is de prominente plek voor de goed verlichte bekapbox achter de melkrobots. Bekappen doet vader Jan Mulder al sinds jaar en dag zelf, de koeien gaan de box in als ze droogstaan en als ze honderd dagen in lactatie zijn. 'Als je zelf bekapt, dan behandel je als boer ook eerder zelf een kreupel koe. Dat is beter dan haar laten lopen tot de klauwverzorgster komt', aldus Jan. De koeien varen wel bij de rubberen vloer, kreupelheden zijn er veel minder en bekappen beperkt zich voornamelijk tot het verwijderen van overtollig hoorn.

Tochtdetectie extra paar ogen

Met kennis over diergezondheid en klauwverzorging is er veel aandacht voor de individuele koe, maar voor het herkennen van tocht is er geïnvesteerd in een 'extra paar ogen'. Momenteel heeft het bedrijf een tussenkalf-tijd van 375 dagen en een inseminatiegetal van 1,6, mede dankzij de keus voor tochtdetectie via oorsensoren, één jaar voor de bouw van de stal. Achteraf gezien het perfecte moment, vertelt Amarins. 'Als we de tochtdetectie als extra paar ogen niet hadden gehad, hadden we tijdens de bouw veel tochtige koeien gemist en veel vaker moeten herinsemineren. Het is de investering zeker waard geweest.'

De veestapel van Mulder vof bestaat vrijwel volledig uit driewegkruisingen van holstein met Scandinavisch roodbont, brown swiss en/of fleckvieh. Het inkruisen begon in de oude stal, toen Jan Mulder bij wijze van experiment wat jerseystieren koos voor de oorspronkelijke holsteinveestapel. Vooral omdat de krappe stal eerder kleine dan grote koeien kon gebruiken, maar stiekem ook omdat Jan groot liefhebber is van jerseys. Later werd vaker gekozen voor Scandinavisch roodbont en brown swiss. 'Dankzij de jerseyinvloed hebben we weinig zware verlos-singen, ook al insemineerden we het afgelopen jaar bijna 65 procent van de koeien met een witblauwstier', vertelt Klaas Pieter. Vanwege het gebruik van andere rassen



passen Klaas Pieter en Amarins het aAa-systeem toe om meer eenzelfde koetype te fokken: breed en krachtig, maar wel voldoende melktypisch.

Rustig groeien

Op termijn is het de wens om de stal voor het jongvee en de droge koeien aan te passen met bredere ligboxen en diepstrooisel. Zorgen dat de nieuwe stal vol komt, is het plan voor de langere termijn, maar dat mag niet gepaard gaan met ondoordachte uitgaven, vinden de ondernemers. Klaas Pieter: 'Natuurlijk wil je de stal vol, maar niet tegen elke prijs. Groeien willen we alleen met eigen aanwas, omdat aanvoer van vee risico's met zich meebrengt.' Door het fosfaatrechtenstelsel is veel jongvee aanhouden geen optie, maar volgens Klaas Pieter kunnen de koeien in de stal probleemloos enkele lactaties langer mee. 'We wachten verder de komende tijd rustig af hoe de markt voor fosfaatrechten zich ontwikkelt. Zo hebben we altijd gewerkt. Eerst sparen, dan uitgeven.' |

▲ Dankzij het ruime plein voor de robot durven ook vaarzen en koeien lager in rangorde zich vaak te melden



Staldetails in fotoserie

Bekijk online meer foto's van de nieuwe ligboxenstal.

► Fotoserie op veeteelt.nl